

॥ श्री-कैशिकपुराणम् ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
 प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
 वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे।
 यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥

॥ श्री-गुरु-प्रार्थना ॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः।
 गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्री-गुरवे नमः ॥
 सदाशिवसमारम्भां शङ्कराचार्यमध्यमाम्।
 अस्मदाचार्यपर्यन्तां वन्दे गुरुपरम्पराम् ॥
 अखण्डमण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरम्।
 तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्री-गुरवे नमः ॥

॥ श्री-सरस्वती-प्रार्थना ॥

दोर्भिर्युक्ता चतुर्भिः स्फटिकमणिनिभैरक्षमालां दधाना
 हस्तेनैकेन पद्मं सितमपि च शुकं पुस्तकं चापरेण।
 भासा कुन्देन्दुशङ्खस्फटिकमणिनिभा भासमानाऽसमाना
 सा मे वाग्देवतेयं निवसतु वदने सर्वदा सुप्रसन्ना ॥

॥ पुराण मङ्गल-श्लोकाः ॥

नमस्तेऽस्तु वराहाय लीलयोद्धरते महीम्।
 खुरमध्यगतो यस्य मेरुः कणकणायते ॥
 प्रलयोदन्वदुत्तीर्णां प्रपद्येऽहं वसुन्धराम्।
 महावराह-दंष्ट्राग्र-मल्लीकोश-मधुव्रताम् ॥

श्री-वराह उवाच

जागरे तु विशालाक्षि जानतो वाऽप्यजानतः।
 यो मे प्रगायते गेयं मम भक्त्या व्यवस्थितः ॥ १ ॥
 यावन्ति त्वक्षराण्यस्य गीयमाने यशस्विनि।
 तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गलोके महीयते ॥ २ ॥

रूपवान् गुणवान् शुद्धः सर्वधर्मभृतां वरः।
 नित्यं पश्यति वै शक्रं वज्रहस्तं न संशयः ॥ ३ ॥
 मद्भक्तश्चापि जायेत इन्द्रेणैकपदे स्थितः।
 सर्वधर्मगुणश्रेष्ठस्तत्रापि मम लुब्धकः ॥ ४ ॥
 इन्द्रलोकात् परिभ्रष्टो मम गेयपरायणः।
 प्रमुक्तः सर्वसंसारैर्मम लोकं च गच्छति ॥ ५ ॥
 एवं तु वचनं श्रुत्वा तत्प्रसादाद्वसुन्धरा।
 वराहरूपिणं देवं प्रत्युवाच शुभानना ॥ ६ ॥

धरोवाच

अहो गीतप्रभावो वै यस्त्वया परिकीर्तितः।
 कश्च गीतप्रभावेन सिद्धिं प्राप्तो महातपाः ॥ ७ ॥

श्री-वराह उवाच

शृणु तत्त्वेन ते देवि कथ्यमानं यशस्विनम्।
 यस्तु गीतप्रभावेन सिद्धिं प्राप्तो महातपाः ॥ ८ ॥
 अस्ति दक्षिणदिग्भागे महेन्द्रो नाम पर्वतः।
 तत्र क्षीरनदी पुण्या दक्षिणे सागरङ्गमा ॥ ९ ॥
 तत्र सिद्धाश्रमे भद्रे चण्डालः कृतनिश्चयः।
 दूराज्जागरणे गाति मम भक्त्या व्यवस्थितः ॥ १० ॥
 एवं तु गायमानस्य गताः संवत्सरा दश।
 श्वपाकस्य गुणज्ञस्य मद्भक्तस्य वसुन्धरे ॥ ११ ॥
 कौमुदस्य तु मासस्य द्वादश्यां शुक्लपक्षके।
 सुप्ते जने गते यामे वीणामादाय निर्ययौ ॥ १२ ॥
 ततो वर्त्मनि चण्डालो गृहीतो ब्रह्मरक्षसा।
 अल्पप्राणः श्वपाको वै बलवान् ब्रह्मराक्षसः ॥ १३ ॥
 दुःखेन स तु सन्तप्तो न च शक्तो विचेष्टितुम्।
 उवाच वचनं मन्दं मातङ्गो ब्रह्मराक्षसम् ॥ १४ ॥
 गच्छामि सन्तोषयितुमहं जागरणे हरिम्।
 गानेन पुण्डरीकाक्षं ब्रह्मराक्षस मुञ्च माम् ॥ १५ ॥

एवमुक्तः श्वपाकेन बलवान् ब्रह्मराक्षसः।
अमर्षवशमापन्नो न च किञ्चित् तमब्रवीत् ॥ १६ ॥

आत्मानं प्रतिधावन्तं चण्डालः ब्रह्मराक्षसम्।
किं त्वया चेष्टितव्यं मे य एवं परिधावसि ॥ १७ ॥

श्वपाकवचनं श्रुत्वा ततो वै ब्रह्मराक्षसः।
उवाच वचनं घोरं मानुषाहारलोलुपः ॥ १८ ॥

अद्य मे दशरात्रं वै निराहारस्य गच्छतः।
धात्रा त्वं विहितो मद्यमाहारः परितो मम ॥ १९ ॥

अद्य त्वां भक्षयिष्यामि सवसामांसशोणितम्।
तर्पयित्वा यथान्यायं यास्यामि च यथेप्सितम् ॥ २० ॥

ब्रह्मरक्षोवचः श्रुत्वा श्वपाको गीतलालसः।
राक्षसं छन्दयामास मम भक्त्या व्यवस्थितः ॥ २१ ॥

शृणु तत्त्वं महाभाग भक्ष्योऽहं समुपागतः।
अवश्यमेतत् कर्तव्यं धात्रा दत्तं यथा तव ॥ २२ ॥

पश्चात्त्वादसि मां रक्षो जागरे विनिवर्तिते।
विष्णोः सन्तोषणार्थाय ममैतद् व्रतमुत्तमम् ॥ २३ ॥

रक्ष मां व्रतभङ्गाद्वै देवं नारायणं प्रति।
जागरे विनिवृत्ते तु मां भक्षय यथेप्सितम् ॥ २४ ॥

श्वपाकस्य वचः श्रुत्वा ब्रह्मरक्षः क्षुधाऽर्दितम्।
उवाच मधुरं वाक्यं श्वपाकं तदनन्तरम् ॥ २५ ॥

मोघं भाषसि चण्डाल पुनरेष्याम्यहं त्विति।
को हि रक्षोमुखाद् भ्रष्टस्तन्मुखायाभिवर्धते ॥ २६ ॥

बहवः सन्ति पन्थानो देशाश्च बहवस्तथा।
आत्मदेशं परित्यज्य परेषां गन्तुमिच्छसि ॥ २७ ॥

स्वशरीरविनाशाय न चाऽऽगच्छति कश्चन।
रक्षसो मुखविभ्रष्टः पुनरागन्तुमिच्छसि ॥ २८ ॥

राक्षसस्य वचः श्रुत्वा चण्डालो धर्मसंश्रितम्।
उवाच मधुरं वाक्यं राक्षसं पिशिताशनम् ॥ २९ ॥

यद्यप्यहं हि चण्डालः पूर्वकर्मविदूषितः।
प्राप्तोऽहं मानुषं भावं विदितेनान्तरात्मना ॥ ३० ॥

शृणु तत्समयं रक्षो येनाऽऽगच्छाम्यहं पुनः।
दूराज्जागरणं कृत्वा लोकनाथस्य तृप्तये ॥ ३१ ॥

सत्यमूलं जगत्सर्वं लोकः सत्ये प्रतिष्ठितः।
नाहं मिथ्या प्रवक्ष्यामि सत्यमेव वदाम्यहम् ॥ ३२ ॥

अद्य मे समयस्तत्र ब्रह्मराक्षस तं शृणु।
शपामि सत्येन गतो यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ३३ ॥

यो गच्छेत् परदारांश्च काममोहप्रपीडितः।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ३४ ॥

पाकभेदं तु यः कुर्यादात्मनश्चोपभुञ्जतः।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ३५ ॥

दत्त्वा वै भूमिदानं तु पुनराच्छिन्दतीह यः।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ३६ ॥

स्त्रियं भुक्त्वा रूपवतीं पुनर्यस्तां विनिन्दति।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ३७ ॥

योऽमावास्यां विशालाक्षि श्राद्धं कृत्वा स्त्रियं व्रजेत्।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ३८ ॥

भुक्त्वा परस्य चान्नानि यस्तं निन्दति निर्घृणः।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ३९ ॥

यस्तु कन्यां ददामीति पुनस्तां न प्रयच्छति।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४० ॥

षष्ठ्यष्टम्योरमावास्याचतुर्दश्योश्च नित्यशः।
अस्नातानां गतिं गच्छे यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४१ ॥

दास्यामीति प्रतिश्रुत्य न च यस्तत्प्रयच्छति।
गतिं तस्य प्रपद्ये वै यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४२ ॥

मित्रभार्या तु यो गच्छेत् कामबाणवशानुगः।
तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४३ ॥

गुरुपत्नीं राजपत्नीं ये तु गच्छन्ति मोहिताः ।
 तेषां गतिं प्रपद्ये वै यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४४ ॥
 यो वै दारद्वयं कृत्वा एकस्यां प्रीतिमान् भवेत् ।
 गतिं तस्य प्रपद्ये वै यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४५ ॥
 अनन्यशरणां भार्या यौवने यः परित्यजेत् ।
 तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४६ ॥
 गोकुलस्य तृषार्तस्य जलार्थमभिधावतः ।
 विघ्नमाचरते यस्तु तत्पापं स्यादनागमे ॥ ४७ ॥
 ब्रह्मघ्ने च सुरापे च चोरे भग्नव्रते तथा ।
 या गतिर्विहिता सद्भिः तत्पापं स्यादनागमे ॥ ४८ ॥
 वासुदेवं परित्यज्य येऽन्यं देवमुपासते ।
 तेषां गतिं प्रपद्ये वै यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ४९ ॥
 नारायणमथान्यैस्तु देवैस्तुल्यं करोति यः ।
 तस्य पापेन लिप्येयं यद्यहं नाऽऽगमे पुनः ॥ ५० ॥
 चण्डालवचनं श्रुत्वा परितुष्टस्तु राक्षसः ।
 उवाच मधुरं वाक्यं गच्छ शीघ्रं नमोऽस्तु ते ॥ ५१ ॥
 राक्षसेन विनिर्मुक्तश्चण्डालः कृतनिश्चयः ।
 पुनर्गायति मह्यं वै मम भक्त्या व्यवस्थितः ॥ ५२ ॥
 अथ प्रभाते विमले विनिवृत्ते तु जागरे ।
 नमो नारायणेत्युक्त्वा श्वपाकः पुनरागमत् ॥ ५३ ॥
 गच्छतस्त्वरितं तस्य पुरुषः पुरतः स्थितः ।
 उवाच मधुरं वाक्यं श्वपाकं तदनन्तरम् ॥ ५४ ॥
 कुतो गच्छसि चण्डाल द्रुतं गमननिश्चितम् ।
 एतदाचक्ष्व तत्त्वेन यत्र ते वर्तते मनः ॥ ५५ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा श्वपाकः सत्यसम्मतः ।
 उवाच मधुरं वाक्यं पुरुषं तदनन्तरम् ॥ ५६ ॥
 समयो मे कृतो यत्र ब्रह्मराक्षससन्निधौ ।
 तत्राहं गन्तुमिच्छामि यत्रासौ ब्रह्मराक्षसः ॥ ५७ ॥

श्वपाकवचनं श्रुत्वा पुरुषो भावशोधकः।

उवाच मधुरं वाक्यं श्वपाकं तदनन्तरम् ॥ ५८ ॥

न तत्र गच्छ चण्डाल मार्गेणानेन सुव्रत।

तत्रासौ राक्षसः पापः पिशिताशी दुरासदः ॥ ५९ ॥

पुरुषस्य वचः श्रुत्वा श्वपाकः सत्यसङ्गरः।

मरणं तत्र निश्चित्य मधुरं वाक्यमब्रवीत् ॥ ६० ॥

नाहमेवं करिष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि।

अहं सत्ये प्रवृत्तो वै शीलं सत्ये प्रतिष्ठितम् ॥ ६१ ॥

ततः स पद्मपत्राक्षः श्वपाकं प्रत्युवाच ह।

यद्येवं निश्चयस्तात स्वस्ति तेऽस्तु गमिष्यतः ॥ ६२ ॥

ब्रह्मरक्षोन्तिकं प्राप्य सत्येऽसौ कृतनिश्चयः।

उवाच मधुरं वाक्यं राक्षसं पिशिताशनम् ॥ ६३ ॥

भवता समनुज्ञातो गानं कृत्वा यथेप्सया।

विष्णवे लोकनाथाय मम पूर्णो मनोरथः ॥ ६४ ॥

एतानि मम चाङ्गानि भक्षयस्व यथेच्छया।

श्वपाकवचनं श्रुत्वा ब्रह्मरक्षो भयानकम् ॥ ६५ ॥

उवाच मधुरं वाक्यं श्वपाकं संशितव्रतम्।

त्वमद्य रात्रौ चण्डाल विष्णोर्जागरणं प्रति ॥ ६६ ॥

फलं गीतस्य मे देहि जीवितं यदि चेच्छसि।

ब्रह्मरक्षो वचः श्रुत्वा श्वपाकः पुनरब्रवीत् ॥ ६७ ॥

यत् त्वया भाषितं पूर्वं मया सत्यं च यत्कृतम्।

भक्षयस्व यथेच्छं मां दद्यां गीतफलं न तु ॥ ६८ ॥

चण्डालस्य वचः श्रुत्वा हेतुयुक्तमनन्तरम्।

उवाच मधुरं वाक्यं चण्डालं ब्रह्मराक्षसः ॥ ६९ ॥

अथवाऽर्घ्यं तु मे देहि पुण्यं गीतस्य यत्फलम्।

ततो मोक्ष्यामि कल्याण भक्षादस्माद्विभीषणात् ॥ ७० ॥

ब्रह्मरक्षो वचः श्रुत्वा श्वपाकः संशितव्रतः।

वाणीं श्लक्ष्णां समादाय ब्रह्मराक्षसमब्रवीत् ॥ ७१ ॥

भक्षयामीति संश्रुत्य गीतमन्यत् किमिच्छसि।
 श्वपाकस्य वचः श्रुत्वा ब्रह्मरक्षो भयावहम् ॥ ७२ ॥
 उवाच मधुरं वाक्यं श्वपाकं संशितव्रतम्।
 एकयामस्य मे देहि पुण्यं गीतस्य यत्फलम् ॥ ७३ ॥
 ततो यास्यसि कल्याण सङ्गमं पुत्रदारकैः।
 श्रुत्वा राक्षस वाक्यानि चण्डालो गीतलालसः ॥ ७४ ॥
 उवाच मधुरं वाक्यं राक्षसं कृतनिश्चयः।
 न यामस्य फलं दद्यां ब्रह्मरक्षस्तवेप्सितम् ॥ ७५ ॥
 पिबस्व शोणितं मह्यं यत् त्वया पूर्वभाषितम्।
 श्वपाकस्य वचः श्रुत्वा राक्षसः पिशिताशनः ॥ ७६ ॥
 सत्यवन्तं गुणज्ञं च चण्डालमिदमब्रवीत्।
 एकं गीतस्य मे देहि यत् त्वया विष्णुसंसदि ॥ ७७ ॥
 निग्रहात्तारयास्माद्वै तेन गीतफलेन माम्।
 एवमुक्त्वा तु चण्डालं राक्षसः शरणं गतः ॥ ७८ ॥
 श्रुत्वा राक्षसवाक्यानि श्वपाकः संशितव्रतः।
 उवाच मधुरं वाक्यं राक्षसं पिशिताशनम् ॥ ७९ ॥
 किं त्वया दुष्कृतं कर्म कृतपूर्वं तु राक्षसः।
 कर्मणो यस्य दोषेण राक्षसीं योनिमाश्रितः ॥ ८० ॥
 एवमुक्तः श्वपाकेन पूर्ववृत्तमनुस्मरन्।
 राक्षसः शरणं गत्वा श्वपाकमिदमब्रवीत् ॥ ८१ ॥
 नाम्ना वै सोमशर्माऽहं चरको ब्रह्मयोनिजः।
 सूत्रमन्त्रपरिभ्रष्टो यूपकर्मण्यधिष्ठितः ॥ ८२ ॥
 ततोऽहं कारये यज्ञं लोभमोहप्रपीडितः।
 यज्ञे प्रवर्तमाने तु शूलदोषस्त्वजायत ॥ ८३ ॥
 अथ पञ्चमरात्रे तु असमाप्ते क्रतावहम्।
 अकृत्वा विमलं कर्म ततः पञ्चत्वमागतः ॥ ८४ ॥
 तस्य यज्ञस्य दोषेण मातङ्ग शृणु यन्मम।
 जातोऽस्मि राक्षसस्तत्र ब्राह्मणो ब्रह्मराक्षसः ॥ ८५ ॥

एवं तु यज्ञदोषेण वपुः प्राप्तमिदं मम।
 इत्युक्त्वा तु तदा रक्षः श्वपाकं शरणं गतम् ॥ ८६ ॥
 ब्रह्मरक्षो वचः श्रुत्वा श्वपाकः संशितव्रतः।
 बाढमित्यब्रवीद्वाक्यं ब्रह्मराक्षसचोदितः ॥ ८७ ॥
 यन्मया पश्चिमं गीतं स्वरं कैशिकमुत्तमम्।
 फलेन तस्य भद्रं ते मोक्षयिष्यामि किल्बिषात् ॥ ८८ ॥

श्री-वराह उवाच

यस्तु गायति भक्त्या वै कैशिकं मम संसदि।
 स तारयति दुर्गाणि श्वपाको राक्षसं यथा ॥ ८९ ॥
 एवं तत्र वरं गृह्य राक्षसो ब्रह्मसंस्थितः।
 जातस्तु विमले वंशे मम लोकं च गच्छति ॥ ९० ॥
 श्वपाकश्चापि सुश्रोणि मम चैवोपगायकः।
 कृत्वा तु विपुलं कर्म स ब्रह्मत्वमुपागतः ॥ ९१ ॥
 एतद्गीतफलं देवि कौमुदद्वादशीं पुनः।
 यस्तु गायति स श्रीमान् मम लोकं च गच्छति ॥ ९२ ॥

॥ इति श्री-वाराह-पुराणे भूमि-वराह-संवादे श्री-कैशिक-माहात्म्यं नाम अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात्।
 करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥

This stotra can be accessed in multiple scripts at:
http://stotrasamhita.net/wiki/Kaishika_Puranam.

generated on February 1, 2025

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | [StotraSamhita](https://www.stotraSamhita.com) | Credits